

ปาฏิหาริย์แห่งอ้อมกอด: ค้นพบพื้นที่ปลอดภัยเพื่อเติบโต

The Miracle of the Embrace: Finding a Safe Zone to Grow

แสงอรุณ พูนพิพัฒนบุรี
นักพัฒนาการพยาบาลมนุษย์

เอ็นดูไม่ไหว! ลูกลิงหิมะจิวลากแม่ส้มไปมา ไร้วัชระดับโลก
ที่ทำให้คนตกหลุมรัก “พันซ์คุง”

26 กรกฎาคม 2568 ณ สวนสัตว์อิชิคาวะ (Ichikawa City Zoo) จังหวัดชิบะ ใกล้กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น พันซ์คุง (Punch Kun) ลูกลิงหิมะลืมหูโลกด้วยน้ำหนักเพียง 500 กรัม ท่ามกลาง
วิกฤตคลื่นความร้อน ความยากลำบากของแม่ลิงมือใหม่ที่ร่างกาย
อ่อนแอและเผชิญความเครียดจัด จนไม่สามารถประคองกอด
ทารกน้อยไว้ได้

ตามธรรมชาติ ลิงเป็นสัตว์รักและห่วงแหนลูก โดยเฉพาะ
ลิงในกลุ่มไพรเมต (primates) มีสัญชาตญาณความเป็นแม่สูง มี
พฤติกรรมอ้อมชู ดูแลให้นม ปกป้องอันตราย สอนทักษะชีวิตและ
สังคมให้ลูก แม่ คือครูแรกในชีวิต จะปลุกฝังพฤติกรรมแต่งขน
(social grooming) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างสายสัมพันธ์
ในกลุ่ม ความรักของลิงมีความลึกซึ้งและคล้ายคลึงกับมนุษย์มาก
จนสามารถสร้างสายสัมพันธ์ทางอารมณ์ได้อย่างชัดเจน

อ้อมกอดทดแทน เมื่อโลกส่ง “แม่ส้ม” มาให้

ลูกลิงหิมะญี่ปุ่น (Japanese macaque) จะเกาะติดตัว
แม่ทันทีหลังคลอด เพื่อรับความอบอุ่น และความปลอดภัย
รวมถึงเรียนรู้พฤติกรรมพื้นฐานจากแม่ การขาดแม่ตั้งแต่วัยแรก

ของชีวิต เป็นความท้าทายอันยิ่งใหญ่ต่อพัฒนาการของพันซ์คุง
เจ้าหน้าที่สวนสัตว์ จำเป็นต้องเข้ามาดูแลใกล้ชิดตั้งแต่แรกเกิด
พร้อมส่งแม่ส้ม (ora-mama) มาให้

สองพี่เลี้ยง ผู้สร้างชีวิตใหม่ของพันซ์คุง

พี่เลี้ยงทุ่มเทอดทนใจเย็นมีเมตตาดำเนินการอย่างค่อยเป็น
ค่อยไปด้วยความเข้าใจพฤติกรรมลิงลึกซึ้ง เพื่อให้พันซ์คุงเรียนรู้
การอยู่ร่วมกันกับฝูงได้อย่างปลอดภัย ในวาระแรกแห่งชีวิตเขาได้
เลี้ยงพุ่มพัก (nurturing touch) พันซ์คุง โดยผลัดเวรกันดูแลและ
ป้อนนมตลอด 24 ชั่วโมง ฝ้าดูการเดินเตาะเตาะ ฝึกให้ป็นปาย
กึ่งไม้ สังเกตพัฒนาการต่าง ๆ

+ โคสุเกะ ชิคาโนะ (Kosuke Shikano) วัย 24 ปี ผู้คัดเลือก
ตุ๊กตาลิงอุรังอุตัง ให้เป็นตัวแทนแม่ แขนขาและขนที่ยาว ช่วย
ตอบสนองขาดปฏิบัติการยัดเกาะของลูกลิงได้ดี สร้างความผูกพัน
ลดเครียดและคลายเศร้าโศกจากการขาดแม่

+ ชุมเปิ มิยาโคชิ (Shumpei MiyaKoshi) วัย 34 ปี ผู้ตั้งชื่อ
Punch Kun ตาม Monkey Punch นามปากกาของ คาซุฮิโกะ
คาโต ผู้แต่งการ์ตูนชื่อดังระดับตำนาน และเฝ้าระวังสังเกตการณ์
เมื่อพันซ์คุงฝึกเข้าฝูง

ทุกช่วงเวลาอาหาร พันซ์คังจะเฝ้ารอด้วยใจจดจ่อ ทันทีที่ประตูเปิด เจ้าจิ้งจะรีบกระโดดเกาะที่เลี้ยงทันที สำหรับพันซ์คังแล้ว การได้สัมผัส และสบสายตาคือ ความสุขที่สุด รวากับว่าความรัก และความผูกพันคือ อาหารมื้อหลัก

สัมผัสอบอุ่นคือ พื้นฐานแห่งชีวิต

กรณีของพันซ์คังสะท้อนให้เห็นว่า สัตว์ตระกูลลิง (primates) พัฒนาการช่วงแรกไม่ได้ขึ้นอยู่กับอาหารเพียงอย่างเดียว แต่ **“สัมผัสอบอุ่น” (contact comfort) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด** ตึกตาอูร์งอูตังที่มีขนยาวและนุ่ม ทำหน้าที่กระตุ้นระบบประสาทพาราซิมพาเทติก ช่วยลดระดับคอร์ติซอล (ฮอร์โมนความเครียด) และสร้างความรู้สึกมั่นคงทางอารมณ์ (ref: งานวิจัยของ Harry Harlow) ซึ่งช่วยให้พันซ์คังมีพลังใจสำรวจสิ่งแวดล้อมในอาณาจักร “ภูเขาสิง” และกระตุ้นการมีปฏิสัมพันธ์กับลิงตัวอื่นในฝูง

“การเข้าฝูง” ก้าวสำคัญในการเรียนรู้

พันซ์คังในวัย 6 เดือน กับภารกิจเข้าฝูง (reintegration) ที่มีประชากรลิงเกือบ 60 ชีวิต ไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับลูกลิงตัวน้อยที่ไร้แม่ปกป้อง น้องอ่านภาษาของลิงด้วยกันไม่ออก จึงเจอเจตภัยหนักตั้งแต่ช่วงแรก ลูกลิงรุ่นใหญ่ขู่ไล่เตะปริงแกลงเกิดบาดแผล แต่พันซ์คังอดทน ไม่เตลิดหนีออกจากพื้นที่ฝูง

ช่วงนี้พันซ์คังยังมีแม่ส้มเป็นฐานที่มั่นปลอดภัย (safe based) อยู่ เมื่อเจอภัยคุกคาม น้องจะวิ่งมาซบ หรือแอบอยู่ข้างหลังแม่ส้ม คราวเกิดโกลาหลครั้งใหญ่ ฝูงลิงต่างส่งเสียงร้อง พากันวิ่งวนรอบภูเขาสิง เจ้าพันซ์คังตื่นตระหนกดิ้นลากแม่ส้มวิ่งเตลิดไป

ด้วย พันซ์คังจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะอยู่รอด พึ่งพาตัวเอง และปรับตัวอย่างมาก เพื่อให้ฝูงยอมรับ

ด้านทดสอบสดหิน บทเรียนแรกสู่การยอมรับ

ตลอด 4 เดือนของการเข้าฝูง พันซ์คังได้พิสูจน์ให้เห็นถึงพัฒนาการอันน่าทึ่ง จากลูกลิงโดดเดี่ยว สู่อ้อมอกอันอบอุ่นของครอบครัวใหม่ โดยมี “พีโมมิ” และ “พีโมเอะ” เป็นเพื่อนคอยกอดปลอบทุกครั้งที่ตื่นกลัว และเป็นโอเอซิสทางใจให้พันซ์คังเสมอ ความน่ารักใสซื่อและชั้นเชิงการเข้าหาอย่างชาญฉลาดของพันซ์คังสามารถพิชิตใจลิงอาวุโส และถือว่ามีผ่านด่านทดสอบเข้าสู่ฝูงอย่างสง่างามไม่ว่าจะเป็น “คุณปู่โตะมารุ” อดีตเจ้าฝูงผู้เคร่งขรึม ใจอ่อนโยมรับความซุกซน หรือ “คุณปู่โตะมารุ” ผู้ใจดีสายซัพพอร์ต มอบอ้อมกอดอุ่นแทนแม่ส้มตั้งแต่แรกเข้าฝูง และที่สุดแห่งความสำเร็จคือ ได้รับความเอ็นดูจาก “คุณปู่อากิระ” เจ้าฝูงสายโหดที่กลายเป็นพี่เลี้ยงผู้อ่อนโยน

5 บทเรียนการเติบโต จากปรากฏการณ์ “พันซ์คัง”

แม้โลกภายนอกจะแห้งแล้งเหมือนทะเลทราย หรือใจร้ายเหมือนตอนที่พันซ์คังโดนแม่ปฏิเสธและฝูงไม่ยอมรับ แต่เขาไม่ยอมแพ้ ค่อย ๆ ปรับตัว จนเข้ากับฝูงได้ **“เมล็ดพันธุ์แห่งการเติบโตจะเบ่งบาน เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม”**

+ ล้มแล้วลุกให้ไว (emotional resilience)

บทเรียนจากพันซ์คัง : ช่วงแรกโดนลิงรุ่นพี่รับน้อง (ขู่ ผลัก ไลก์ด) หนักจนร้องไห้ ต้องกลับมาตั้งหลักกับแม่ส้ม แต่จุดเด่นของพันซ์คัง คือ “เปลี่ยนอารมณ์ไว” หายเจ็บแล้วกลับไปสู้ใหม่

สะท้อนมุมมองมนุษย์ : ในชีวิตจริง เราต้องเจอคำวิจารณ์ ความล้มเหลว คนประสบความสำเร็จ ไม่ใช่คนไม่เคยแพ้ แต่คือคนที่ “ฟื้นตัวไว” เพื่อมองหาหรือคว้าโอกาสใหม่

+ อ่อนนุ่มถ่อมตน รู้จักกาลเทศะ (the art of soft entry)

บทเรียนจากพันซ์คัง : เมื่อรู้ว่าเข้าหาแบบไม่ดูตาม้าตาเรือไม่เป็นผลดี น้องเปลี่ยนมาใช้วิธีคลานเข้าไปใกล้ อย่างช้า ๆ ทำตัวลึบ ๆ นอบน้อมที่สุด สังเกตอารมณ์อีกฝ่าย ถ้าเริ่มเหล่ตาเตือนน้องจะหยุดและรักษาระยะห่างที่ปลอดภัย ไม่ล้ำเส้น แต่ไม่ถอยหนีไปไหน

สะท้อนมุมมองมนุษย์ : เด็กใหม่ / คนใหม่ในที่ใหม่ / คนเก่าในที่ใหม่ การทำตัวเด่น ไม่ดูทิศทางลมมักจะสร้างความหมั่นไส้ และแรงต้านได้ การสังเกตวัฒนธรรมองค์กรและรักษาระยะห่างที่เหมาะสม จะช่วยให้คนเก่าค่อย ๆ เปิดใจ

+ เลือกอยู่ใกล้คนเก่งและผู้มีอิทธิพล (strategic connection)

บทเรียนจากพันซ์คัง : น้องฉลาด รู้ว่าใครมีอำนาจในฝูง จึงเลือกนั่งใกล้ ๆ ลิงผู้ใหญ่ตัวโตที่มีสถานะทางสังคมสูง เพราะ

ในโลกของสัตว์ การอยู่ใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจ จะช่วยเป็นเกราะคุ้มกันการถูกรังแกได้

สะท้อนมุมมองมนุษย์: การหา Mentor หรือคนเก่งในสายงานเป็นเรื่องสำคัญ จะได้เรียนรู้ทางลัดจากผู้มีประสบการณ์ เพื่อพัฒนาตัวเองและสร้างเครือข่าย รวมถึงการเอาตัวเองไปอยู่ใกล้คนมีวิสัยทัศน์หรือผู้ใหญ่ที่มีเมตตา นอกจากได้รับความคุ้มครองและคำแนะนำที่ดี ยังช่วยคัดกรอง Toxic People ได้โดยปริยาย

+ ชนะใจด้วยความสม่ำเสมอ (consistency & patience)

บทเรียนจากพันธฺ์คฺง : การได้รับการยอมรับต้องใช้เวลา รุ่่นพีลิ่งมีความแตกต่างกัน บางตัวดุร้าย บางตัวไม่สนใจ พันธฺ์คฺงไม่ได้ตอบ แต่เลือกเข้าหาหลังรุ่่นพีลิ่งทุกวันด้วยความนอบน้อมอย่างอดทน แสดงตัวตนเดิมซ้ำ ๆ เพื่อยืนยันว่า เขาเป็นคนดี ไม่มีพิษภัย และแสดงเจตจำนงอยากเข้าพวกจริง ๆ ด้วยความสม่ำเสมอ และหัวใจมุ่งมั่น ค่อย ๆ ทลายกำแพงใจของลิ่งผู้ใหญ่ ถึงกับยอมให้ชี้หลังและใช้ขนให้

สะท้อนมุมมองมนุษย์ : Trust ไม่ได้สร้างได้ในวันเดียว การกระทำสำคัญกว่าคำพูด และความเสมอต้นเสมอปลาย เป็นเครื่องพิสูจน์ถึงความจริงใจ ไม่ใช่การเสแสร้งชั่วคราว การเผชิญหน้ากับการปฏิเสธหรือเย็นชา ต้องอาศัยความอดทน ใจเย็น ไม่ตอบโต้ด้วยอารมณ์ รักษาท่าที่เป็นมิตรไว้จะช่วยลดความก้าวร้าวหรืออคติของอีกฝ่ายได้

+ อยากเป็นส่วนหนึ่งของสังคม / ทีม ต้องทำตัวให้กลมกลืน (mirroring & learning)

บทเรียนจากพันธฺ์คฺง : พันธฺ์คฺงมีทักษะการเรียนรู้และเลียนแบบไม่ได้แค่ป็นิ่งใกล้เอาให้อุ่นเฉย ๆ แต่คอยสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมรุ่่นพีลิ่งที่ทั้งน่าึ่ง และการทะกะกึ่งไม้ เพื่อเปลี่ยนตัวเองเป็นลิ่งปาเต็มตัว

สะท้อนมุมมองมนุษย์ : หากเราอยากเติบโตในสังคม / องค์กรใด เราต้องสังเกต เรียนรู้ภาษา กาย ค่านิยม และพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของที่นั่น แล้วปรับใช้กับตัวเอง (mirroring) การเปิดรับและพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่โดยไม่ยึดติดกรอบเดิม คือกุญแจสำคัญที่ทำให้เราเติบโตอย่างยั่งยืน

กลมกลืนและเป็นส่วนหนึ่งของฝูง

สวนสัตว์วิจัยภาวะระมัดระวังอย่างยิ่งในการ “ก้าวถอยหลัง” ออกมา เพื่อไม่ให้ความผูกพันกับมนุษย์เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ กฎเกณฑ์สังคมของพันธฺ์คฺง “ภารกิจหลักคือ การทำให้พันธฺ์คฺงเป็นอิสระจากแม่จ่าฝูงและมนุษย์ จนสามารถเข้าฝูงและกลมกลืนกับฝูงลิ่งได้ตามธรรมชาติ”

“สักวันหนึ่งผู้เยี่ยมชมอาจไม่สามารถแยกแยะได้ว่าตัวไหนคือพันธฺ์คฺง นั่นคือพันธฺ์คฺงได้เรียนรู้และปรับตัวจนกลายเป็นส่วนหนึ่ง

ของฝูงอย่างแท้จริง” คุณมียาโคชิ ผู้อำนวยการสวนสัตว์ ฯ ให้สัมภาษณ์สื่อด้วยรอยยิ้มเปี่ยมความหวัง

“ความอบอุ่นและการยอมรับ” คือ สิ่งที่ทุกชีวิตปรารถนา เพราะเป็นตั้งเครื่องหล่อเลี้ยงจิตใจ และขอขอบคุณพันธฺ์คฺงที่เป็นแรงบันดาลใจให้เรามากมาย มาร่วมส่งกำลังใจให้พันธฺ์คฺงมีหัวใจที่เข้มแข็ง พร้อมเรียนรู้และเติบโตไปกับอ้อมกอดของครอบครัวใหม่กันคะ

แหล่งข้อมูล : บันทึกรประจำวัน (ข้อมูลพฤติกรรมและการเติบโตของพันธฺ์คฺง ของสวนสัตว์ ฯ)

บทวิเคราะห์ จาก USA Today, Los Angeles Times

ขอบคุณพิเศษ : ภาพจากหนังสือ “ปลูกดอกไม้ในทะเลทราย”